

Geachte leden van de gemeenteraad, fractievolgers en wethouders,

Bijgevoegd vind u een brief namens de leden van de Arnhemse Bosfiets Coalitie, alsmede twee bijlagen, waarvan 1 te downloaden is via onderstaande link.

<https://we.tl/t-7wvaA7Nw1p>

De leden van de bosfietscoalitie en hun vrijwilligers maken zich ernstig zorgen over de huidige beleidskoers van het college.

Onze brief is in het bijzonder gericht aan hen die zich bezighouden met sport/recreatie en/of natuur en/of vrijwilligersbeleid.

De brief bevat twee delen.

Deel 1: onze hoofdboodschap

Deel 2: de achtergrond en verdieping

De twee bijlagen zijn relevante achtergronddocumenten.

Wij hopen dat u hiermee in alle wijsheid besluit het juiste te doen.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Voorzitter Stichting MTB Zuid Veluwe

Email: info@mtbzuidveluwe.nl

Website: www.mtbzuidveluwe.nl

Factsheet MTB

De mountainbiker

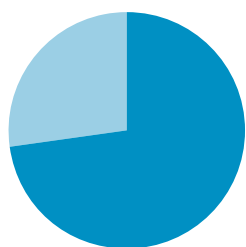
486.000
mountainbikers
in Nederland

82.000
mensen zijn de afgelopen 2 jaar
gestart met mountainbiken

Aanschafbedrag MTB: € 1.086,-

Demografie

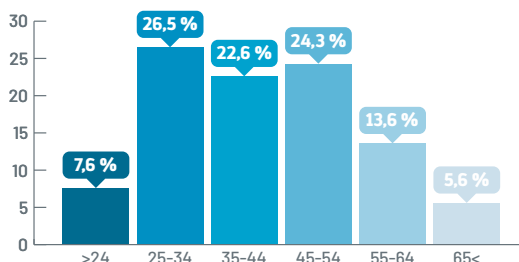

73%
man

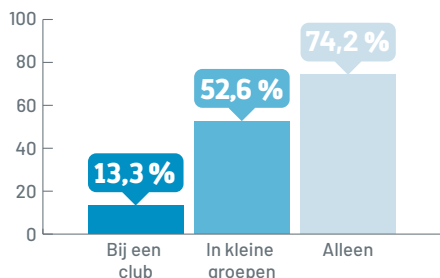

27%
vrouw

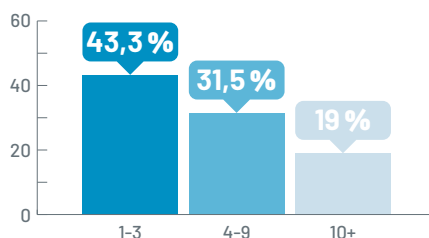
Leeftijd

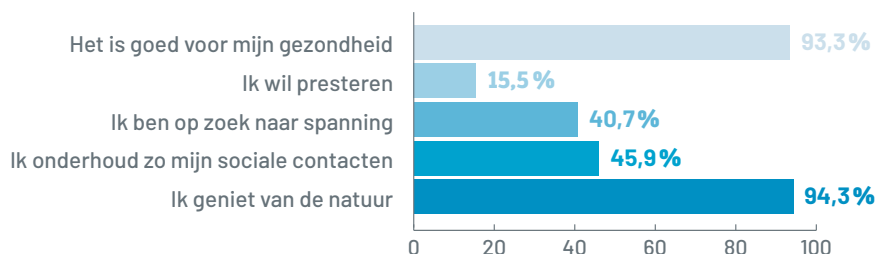
Sportbeoefening

Aantal keren per maand

Redenen om te mountainbiken

Toertochten

2.500 MTB- en wegtochten per jaar

350.000 deelnemers, 4 tochten per jaar

1.400.000 deelnames

De meeste
fietsers kiezen
voor kleinere
tochten in
de buurt,
georganiseerd
door
verenigingen.

Veiligheid

97% draagt een helm

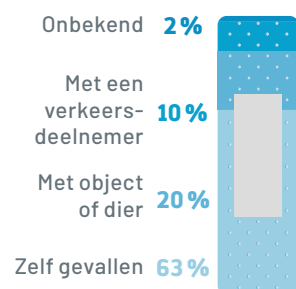

64% heeft een fietsbel

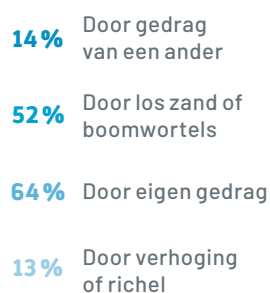
Fietsongevallen

5.400 mountainbikers belanden jaarlijks op de Spoedeisende Hulp

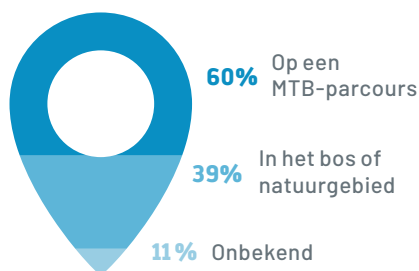
Soort ongeval

Oorzaak

Locatie van het ongeval

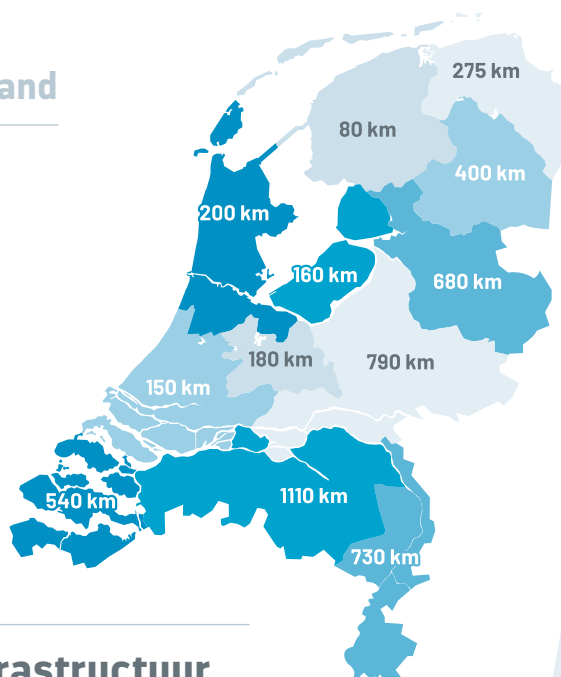

De routes

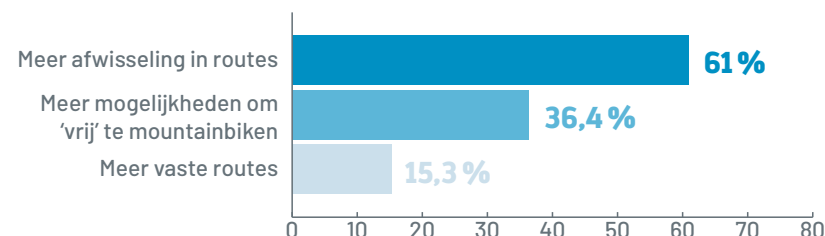
260+ vaste MTB-routes in Nederland

Km's per provincie

Noord-Brabant	1.110 km
Gelderland	790 km
Limburg	730 km
Overijssel	680 km
Zeeland	540 km
Drenthe	400 km
Groningen	275 km
Noord-Holland	200 km
Utrecht	180 km
Flevoland	160 km
Zuid-Holland	150 km
Friesland	80 km

Top-3 verbeterpunten MTB-infrastructuur

Over de NTFU

Wielersportbond NTFU telt 600 aangesloten organisaties en ruim 77.000 leden. Wij behartigen de belangen van alle wielrenners, mountainbikers en gravelbikers in Nederland. We zetten daarbij in op sterke verenigingen en goed georganiseerde evenementen. Bovendien maken we ons hard voor een veilige en toegankelijke infrastructuur. [NTFU.nl](https://www.ntfu.nl)

© NTFU 2023, Wielersportmonitor 2017/2019/2022, VeiligheidNL Fietsongevallen 2020/2021

Gemeenteraad van Arnhem
Postbus 9029
6800 EL
Arnhem

Arnhem, 29 augustus 2024

Betreft: verzoek om sluiting mountainbikeroutes op te heffen en verzoek om onafhankelijk onderzoek

Beste leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders,

De Arnhemse Bosfiets Coalitie maakt zich opnieuw ernstig zorgen over de fietsinfrastructuur rondom Arnhem. Delen van mountainbikeroutes op Rijk der Heide en Koningsheide zijn deze zomervakantie zonder overleg gesloten. Routes waarin de gemeente Arnhem nog geen vijf jaar geleden in heeft geïnvesteerd onder toezicht van de beheerders van de bossen.

De sluiting treft de mountainbiker en gravelbiker in dit gebied opnieuw onevenredig hard én onverwacht. Des te meer omdat medio 2023 de gemeente afspraken heeft gemaakt met de terreineigenaar, onderhoudsgroep fietsers, bewoners en andere belangengroepen en de routes daarbij niet ter discussie stonden. De gemeenteraad heeft daarnaast in april een motie aangenomen om het sporten in de buitenruimte beter te beschermen.

De gemeente geeft met de sluiting een slecht signaal af richting de fietsers. De sluiting is een breuk met de gezamenlijke aanpak. Het brengt ons terug naar de situatie van voor 2023. Daarbij is het vertrouwen van mountainbikers en gravelbikers in hun gemeente verdwenen.

We verzoeken de gemeente daarom dringend de sluiting van de mountainbikeroutes op te heffen.

Wij vinden dat omdat de sluitingen beleidsmatig en ecologisch onvoldoende onderbouwd zijn en met de nodige vraagtekens omgeven zijn. Bovendien dreigt een situatie te ontstaan waarbij een aanzienlijk deel van de mountainbikers en gravelbikers weer in andere gebieden gaat fietsen, ook waar dat officieel niet is toegestaan. We vrezen een situatie waarin het wildfietsen weer toeneemt en de gemeente, terreineigenaar en de onderhoudsgroep niet meer kunnen reguleren.

Voor u is dit van belang omdat mountainbikeroutes niet het probleem maar juist dé oplossing zijn om wildfietsen tegen te gaan. Dat laat onderzoek zien dat Track Landscapes op de mountainbikeroute Schaarsbergen deed. Analyse van Strava Metro-data laat zien dat de route Schaarsbergen ervoor gezorgd heeft dat er juist minder over onverharde paden gereden wordt (zie bijlage A). Door de mountainbikeroutes blijven fietsers dus op het juiste pad. Deze informatie is al ruim een jaar bij het college bekend.

We vragen met klem de gemeenteraad om het college op te roepen in gesprek te gaan met de Arnhemse Bosfiets Coalitie en over een andere oplossing. We begrijpen dat maatregelen nodig zijn om natuurwaarden te behouden en de drukte in het bos te spreiden en we denken hier graag over mee. Het kan echter niet zo zijn dat maatregelen eenzijdig besloten worden en dat fietsers onevenredig hard benadeeld worden.

We willen hiermee bereiken dat de duizenden Arnhemmers die op hun mountainbike, gravelfiets of gewone fiets nu én in de toekomst dankbaar van onze prachtige bossen gebruik kunnen blijven maken én de Arnhemse natuur behouden blijft. Maar liefst 94 procent van de mountainbikers heeft natuurbeleving als belangrijkste motief voor hun activiteit. Dat komt naar voren uit de landelijke Wielersportmonitor die GfK in opdracht van wielersportbond NTFU houdt (zie bijlage B).

U helpt uw fietsende inwoners en de Arnhemse natuur dus door de mountainbikeroutes weer te openen. Kwetsbare natuur wordt op die manier ontzien en zo kan iedereen blijven sporten en bewegen: geen enkele groep mag hiervan uitgesloten worden.

In het vervolg van deze brief, vindt u onze volledige en gedetailleerd onderbouwing om de mountainbikeroutes te heropenen. Wat wij hiermee als Arnhemse Bosfiets Coalitie willen aangeven is dat de

maatregelen van de gemeente, zonder het geven van een nadere onderbouwing, discutabel zijn en een onafhankelijke partij de effecten van de mountainbikeroutes, ook de positieve effecten, dient te beoordelen. Eerst grondig onderzoek alvorens maatregelen te nemen!

Met vriendelijke groet,

Namens de Arnhemse Bos Fiets Coalitie

████████████████████
en de besturen van *Airborne MTB*, *RETO*
en *Stichting MTB Zuid Veluwe*

Namens wielersportbond NTFU

██████████ belangenbehartiger MTB/gravel

Vervolg brief

De Arnhemse Bosfiets Coalitie is een verband van de vier grootste fietsclubs uit Arnhem en de stichting die de mountainbikeroutes onderhoudt. We maken ons ernstig zorgen over de sluiting van de mountainbikeroutes.

Arnhem telt slechts 40 kilometer aan voor mountainbikers bestemde paden, die door tientallen vrijwilligers uitstekend worden onderhouden. Om dit in perspectief te plaatsen: Arnhem heeft duizenden kilometers aan wandelpaden.

Met de sluiting van mountainbikeroutes, raakt u duizenden Arnhemmers die op hun mountainbike, gravelfiets of gewone fiets al decennialang dankbaar gebruik van de bossen maken. Ook ontnemt u inwoners van uw stad steeds meer mogelijkheden om fit en vitaal te blijven en te genieten van de prachtige natuur die onze stad te bieden heeft.

Afbeeldingen van afgesloten mountainbike routes op Koningsheid

Natuurbeleving op één

94 procent van de mountainbikers heeft natuurbeleving als belangrijkste motief voor hun activiteit

- Bron: wielersportmonitor 2023, NTFU

Afsluiting is in strijd met positieve effecten mountainbikeroutes

De gemeente Arnhem heeft kennelijk geen oog meer voor de positieve effecten van de mountainbikeroutes, gezien de recente maatregelen. Onderzoek van Track Activating Landscapes uit 2023 toont aan dat de aanleg van vernieuwde mountainbikeroutes een sterk regulerende werking heeft (Zie bijlage A)

Ook in Arnhem is dit het geval. Veruit de meeste fietsbewegingen vinden nu plaats op de vernieuwde route en er zijn veel minder fietsbewegingen op andere plekken (zie bijlage A – Strava Heatmaps Schaarsbergen voor en na aanleg van de vernieuwde mountainbike routes). Hierdoor is reeds grote ecologische winst geboekt.

Daarnaast zijn de routedelen bewust aangelegd aan de randen van het bos, in de buurt van bestaande hoofdinfrastructuur. Een groot deel van de mountainbikeroute ligt op steenworp afstand van de A12 en de A50, waarvan het geluid op veel plekken luid en duidelijk hoorbaar is.

Vanwege de concentratie van fietsers in een kleiner gebied zijn er tot slot op veel minder plekken conflicten tussen recreanten in het bos. Immers mountainbikers gebruiken nu grotendeels hun eigen paden.

Gebrek aan onderbouwing voor de afsluiting

De gemeente heeft tot nu toe verzuimd de afsluitingen van een degelijke onderbouwing te voorzien en heeft inhoudelijke ecologische vragen, die vanaf maart al gesteld werden, dus bijna een half jaar geleden, niet kunnen/willen beantwoorden.

Er wordt voorbij gegaan aan overtuigend wetenschappelijk bewijs (zie literatuurlijst in bijlage C) dat verstoring door één mountainbiker gelijk is aan de verstoring van één wandelaar. Dit heeft onder meer te maken met de voorspelbaarheid van de bewegingen en de korte verstoringduur.

Als recreatiegroep hebben wandelaars een veel groter verstorend effect. Er zijn veel meer wandelaars, wandelaars komen vaker in de bossen en verstoren een veel groter gebied. In tegenstelling tot mountainbikers die nagenoeg uitsluitend op de mountainbikeroute fietsen. Het mountainbiken concentreert zich ook nog eens op een beperkt oppervlak.

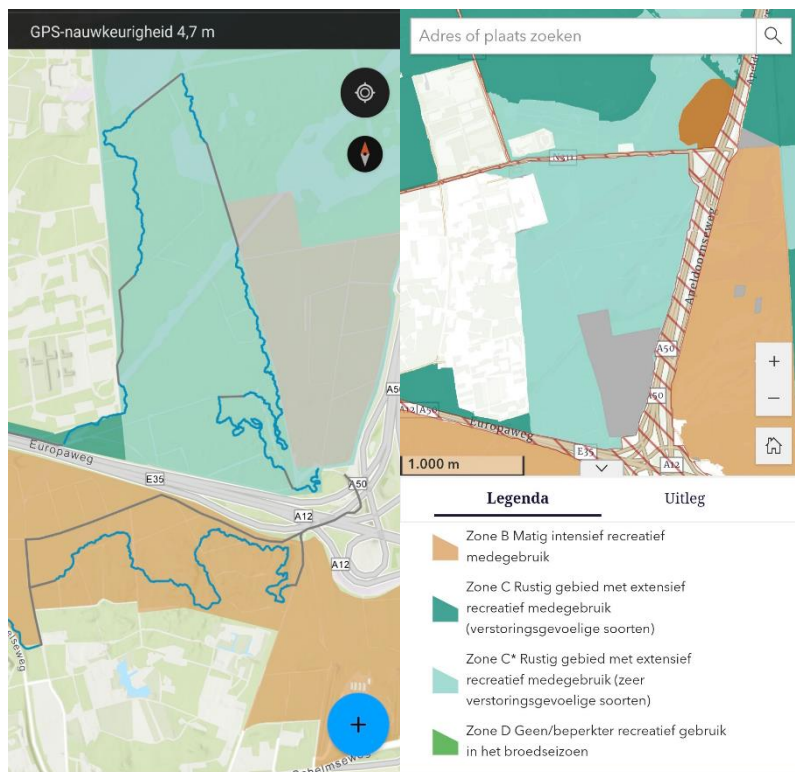
Het College lijkt daarentegen wel mee te werken aan de agenda van de Arnhemse Bomenbond. Deze belangengroep heeft het College en de Raad meerdere keren aangeschreven over het opheffen van mountainbikeroutes en het beëindigen van toertochten. Als laatste op 12 augustus. Zij vinden dat het fietsen in de bossen moet worden beëindigd vanwege vermeende negatieve effecten op de natuur.

Wij vinden dat de Arnhemse Bomenbond dit selectief en subjectief beargumenteert. De Bomenbond gaat voorbij aan het feit dat iedere vorm van menselijke activiteit in de natuur hinder oplevert voor de natuur. Iedere activiteit van de mens in de natuur heeft een verstorend effect.

Afsluiting is niet conform afspraken Recreatiezonering en herstelplan voor Natura 2000

De gemeente verwijst in verslagen van bijeenkomsten en in raadsinformatiebrieven naar Recreatiezonering en herstelplannen voor Natura 2000 (zorgplicht Omgevingswet Natuur). Echter daarin is geen beleidsmatige of inhoudelijke onderbouwing te vinden voor de genomen maatregelen.

De uitvoering van de gemeente Arnhem wijkt af van het provinciale beleid en de bij betreffende gebieden behorende doelstellingen. Hoefdieren zoals herten en reeën, waarvan de gemeente aangeeft dat deze de reden zijn voor sluiting van de mountainbikeroute vormen uitsluitend een doelstelling in zone D*. De mountainbikeroutes liggen echter uitsluitend in zones B t/m C*. Zie onderstaande afbeeldingen.

	Zone A: Intensief recreatief gebruik	Zone B: Matig intensief recreatief medegebruik	Zone C: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (verstoring- gevoelige soorten)	Zone C*: Rustig gebied met extensief recreatief medegebruik (zeer verstoring- gevoelige soorten)	Zone D: Rustig gebied geen/bepakt recreatief gebruik tijdens broedseizoen	Zone D*: Jaarrond afgesloten gebied
Karakteristiek	Poorten en ontvangst-locaties van de Veluwe met ruimte voor recreatieve activiteiten	Visitekaartje van de Veluwe. Overgangsgebied van de recreatiezone naar de rustige Veluwe met matig intensief recreatief medegebruik	Natuur met rustige, extensieve recreatie. Stille, ruimte en natuur spelen hier de hoofdrol	Natuur met rustige, extensieve recreatie. Stille, ruimte en natuur spelen hier de hoofdrol	Afgesloten gebied tijdens de broedtijd	Jaarrond afgesloten gebied alleen toegankelijk onder begeleiding van de boswachter.
(N2000)-soorten	Algemene soorten als Grote bonte specht, Koolmees, Merel, Eekhoorn	Zwarte specht, Boomklever	Zwarte specht, Wespindief, Draaihals, Boommarter, Hazelworm, Dalkruid	Roodborsttapuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Zandhagedis, Hazelworm, Klokjesgentiaan, Rendiermos	Zwarte specht, Wespindief, Draaihals, Boommarter, Hazelworm, Dalkruid, Duinpieper, Tapuit, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw, Nachtzwaluw, Zandhagedis, Hazelworm, Klokjesgentiaan, Rendiermos	Zie kolom hiernaast. In aanvulling daarop: Orchideeën, Beenbreek, Edelhert, Wild zwijn
Motief-groep recreatie	Gezelligheid, eropuit, beweging, sport, kinder-activiteiten.	Beweging, sport, natuurbeleving, interesse, eropuit	Natuurbeleving, interesse, volledig opgaan in de natuur	Natuurbeleving, interesse, volledig opgaan in de natuur	Natuurbeleving	Natuurkennis en daaraan gerelateerde natuurbeleving
Typen recreatie	Wandelen, fietsen, paardrijden, ATB, hardlopen	Wandelen, fietsen, paardrijden, ATB, hardlopen	Wandelen, fietsen, paardrijden. ATB op gemarkeerde routes	Wandelen, fietsen, paardrijden. ATB op gemarkeerde routes	(Wandel) excursie met de boswachter	(Wandel) excursie met de boswachter
Buiten wegen en paden	Alleen met toestemming van beheerder	nee	nee	nee	nee	nee

In het herstelprogramma bossen Natura 2000 staat bovendien het volgende:

“Verstoring kan lokaal ook positieve effecten hebben op de overleving van bosverjonging doordat de aanwezigheid van recreanten zorgt voor meer onrust onder wilde hoefdieren waardoor bosverjonging minder begraasd wordt.”

(Bron: Mols et al., 2022)

Elders in het Natura 2000-herstelprogramma voor bossen wordt vermeld dat (te) grote hoeveelheden wilde hoefdieren een probleem kunnen vormen voor de ontwikkeling van het bos:

<https://www.gelderland.nl/themas/natuur/gelderse-natuurgebieden/veluwe>

Sluiting in strijd met uitvoering motie bescherm sporten in de buitenruimte

De in april door de Raad aangenomen motie om sporten in de buitenruimte beter te beschermen, wordt onjuist uitgevoerd door het college. Onze punten van kritiek hebben wij in juni gedeeld met de ambtenaren, inclusief de bestuursadviseurs van de verantwoordelijk wethouders.

Het komt er samengevat op neer dat ons inziens een verkeerd beeld wordt geschetst van de participatie van de fietsers/sporters en dat er op geen enkel moment bereidheid is geweest vanuit de gemeente om inhoudelijk in gesprek te gaan en te komen tot consensus.

In een overleg in maart werden kaarten getoond met daarbij de letterlijke opmerking dat er geen discussie over mogelijk was. De maatregelen van de gemeente zijn vanaf begin af aan mededelend geweest. Op gestelde inhoudelijke vragen werd tot op heden niet geantwoord. Procesafspraken werden niet nagekomen.

Ook zijn er in tegenstelling tot wat de gemeente beweert geen aanvullende paden aangelegd. Er is een begin gemaakt met het wijzigen van de toegangsregels in de bossen naar ‘fietsen en mountainbiken uitsluitend op de daarvoor bestemde routes’. En per saldo zijn er uitsluitend een groot aantal paden dichtgegaan voor fietsers. Uit verslagen blijkt zelfs dat er plannen zijn om het vrije fietsen in alle gemeentelijke bossen te beëindigen.

De gevolgen van de huidige beleidskoers

De huidige beleidskoers van het College behelst de volgende maatregelen, zo blijkt uit diverse verslagen van door de gemeente georganiseerde ‘overleggen’:

- het beëindigen van het vrije fietsen in alle gemeentelijke bossen;
- het opheffen van delen van de mountainbikeroute.

In het bos van Schaarsbergen is het vrije fietsen vanaf de tweede helft 2023 als eerste beëindigd. Een deel van de mountainbikeroute is daarnaast verwijderd en een ander deel omgeleid, om uiteenlopende, maar voornamelijk subjectieve redenen.

De Arnhemse Bosfiets Coalitie is hier in 2023 uiteindelijk mee akkoord gegaan in de veronderstelling dat het hierbij zou blijven. Midden in de zomervakantie, halverwege juli, werden de mountainbikers echter geconfronteerd met een op drie plekken door omgezaagde bomen versperde mountainbikeroute. De enige vorm van communicatie van de gemeente was daarbij een aankondiging dat vier dagen eerder ter plaatse werd opgehangen.

Dit heeft direct voor verwarring en frustratie onder fietsers gezorgd. Eerst moeten de mountainbikers zich aan de voor hen bestemde paden houden. Enkele maanden later worden er mountainbikepaden opgeheven en daarmee de mountainbikeroute afgewaardeerd. En dit terwijl begin dit jaar de bezwaarschriftencommissie van de gemeente nog heeft geoordeeld dat de routes rechtmatig zijn aangelegd.

Op 12 februari jongstleden oordeelde de bezwaarschriftencommissie van de gemeente (als reactie op een bezwaar aangetekend door de Arnhemse Bomenbond tegen het verlenen van een vergunning voor een mountainbike toertocht) nog:

“Op 19 oktober 2020 is door de Omgevingsdienst Regio Arnhem een omgevingsvergunning verleend voor het verleggen van een mountainbikeroute en het toevoegen van nieuwe paadjes (Schaarsbergen) in de bossen ten noorden en westen van Arnhem (zie bijlage 3). Deze vergunning betreft een verleende aanlegvergunning die inmiddels onherroepelijk is. Uit de quickscan is gebleken dat de route niet in strijd is met het behoud of herstel van de natuurwaarden, ecologische waarden, landschappelijke waarden en cultuurhistorische waarden. Bezwaarde heeft niet onderbouwd dat dit anders zou zijn. De mountainbikeroute is conform omgevingsvergunning aangelegd en mag worden gebruikt om te mountainbiken. Dit gebruik is dus in lijn met de aangelegde route, ook als dit gebruik plaatsvindt in de vorm van een evenement.”

U zult begrijpen dat het opheffen van routedelen, op een dergelijke manier, veel verontwaardiging en onbegrip oplevert bij de duizenden fietsers die regelmatig van de bossen gebruikmaken. Het vertrouwen in de gemeente is verdwenen. Dit blijkt ook uit de vele tientallen klachten die sinds de afsluitingen bij de gemeente zijn binnengekomen.

Nog vrijwel dagelijks moeten de leden van de Arnhemse Bosfiets Coalitie vragen beantwoorden waar zij geen antwoord op kunnen geven. Vooral omdat er door de gemeente geen heldere onderbouwing is gegeven waarom deze maatregelen (vrijwel uitsluitend) ten nadele van mountainbikers / fietsers worden genomen.

Door de maatregelen van de gemeente neemt het draagvlak onder fietsers om zich aan de routes te houden in rap tempo af en dreigt het beleid een averechts effect te krijgen.

Het sluiten van mountainbikeroutes is daarnaast demotiverend voor tientallen vrijwilligers, die afgelopen jaren duizenden uren van hun vrije tijd in het onderhoud van de routes hebben gestoken. De motivatie om dit te blijven doen dreigt verloren te gaan door het gevoel van gebrek aan waardering door de gemeente.

Juist deze vrijwilligers zorgen al jaren voor een uitstekend onderhouden en veilige route, met respect voor de natuur. Zij zijn de oren, de ogen en de handen van de mountainbikeroutes en de enige groep recreanten die intensief bijdraagt aan het onderhoud van de routes. Minder onderhoud aan de routes zal ook weer gaan bijdragen aan het toenemen van het ‘wildfietsen’.

Polarisatie

Inmiddels is er een verslechterde en gepolariseerde sfeer ontstaan in de bossen. Zo werden er (vermoedelijk) door tegenstanders van het mountainbiken dit voorjaar nog tientallen gaten gegraven in de mountainbikeroutes. Daags voor een door fietsclubs georganiseerde toertocht. Hierdoor had ernstig letsel kunnen ontstaan. Gelukkig bleef het bij een lichtgewonde. Zie onderstaand artikel in De Gelderlander.

Woede en ongeloof bij mountainbikers om diepe gaten in routes: ‘Dit is moedwillig mensen in gevaar brengen’:
<https://www.gelderlander.nl/arnhem/woede-en-ongeloof-bij-mountainbikers-om-diepe-gaten-in-routes-dit-is-moedwillig-mensen-in-gevaar-brengen~a32fb7e1/q>

Ook hebben we vernomen dat de verbale agressie, ook door fietsers, richting gemeentebesturen is toegenomen. De boswachter zou steeds vaker negatieve ervaringen hebben. Dit betreuren wij en keuren we uiteraard af. Echter moet er niet voorbijgegaan worden aan de onderliggende oorzaken van deze verslechterde sfeer.

Oproep aan gemeenteraad en college

Wij roepen de gemeenteraad op het college bij te sturen en roepen het College (nogmaals) op de volgende acties uit te voeren;

- de versperringen van de mountainbikeroute op Koningsheide en Rijk der Heide onmiddellijk ongedaan maken en daarnaast geen verdere maatregelen nemen die leiden tot een vermindering van de beweegruimte voor bosfietzers;
- eerst gedegen extern en onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren naar de effectiviteit van de door de gemeente en de Arnhemse Bomenbond gewenste maatregelen en daarbij ook de positieve effecten van de mountainbikeroutes te betrekken;
- volledige transparantie verschaffen over de inhoudelijke en beleidsmatige onderbouwing van eventueel noodzakelijke maatregelen;
- onderzoeken of er maatregelen mogelijk zijn die de fietsers meer ontzien, zoals het verwijderen van hekken en wildrasters (bijvoorbeeld op Koningsheide);
- met fietsers in overleg gaan over alternatieven
- voorgenomen implementatie van beleid op een heldere en transparante manier vast te leggen
- Mountainbikers, gravelfietser en gewone (bos)fietzers op een gelijkwaardige manier behandelen als andere recreanten, zoals de Recreatiezonering beoogt;
- een werkelijk open dialoog starten met de bosfietzers, gericht op draagvlak en consensus;
- Bij te dragen aan een positief sportklimaat en zorgen voor verbinding in plaats van polarisatie.

Voor al het belang van een gedegen onafhankelijke beoordeling is ons inziens groot. Wij maken ons oprecht zorgen over de gevolgen van het beleid. Een onafhankelijke en neutrale partij kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen.

Wij hopen dan ook dat zowel Raad als College in alle wijsheid besluiten het juiste te doen.

Zoals al aangegeven zijn mountainbikers ook natuurliefhebbers. We staan daarom uiteraard open om mee te denken over alternatieven die (nog) minder impact hebben op de natuur.

Voor vragen komen we graag met u in contact. We nodigen de verantwoordelijke raadsleden uit om ter plaatse bij een van de afgesloten routedelen de situatie te bekijken.

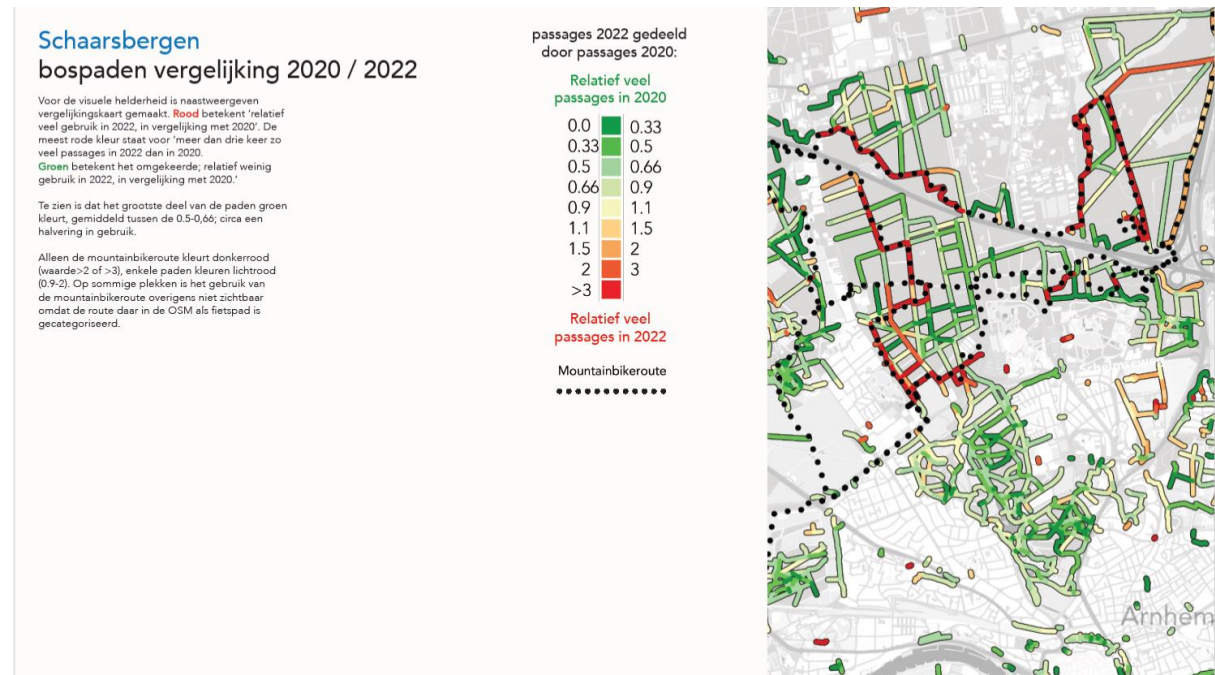
Met vriendelijke groet,

Namens de besturen van Airborne MTB, RETO en Stichting MTB Zuid Veluwe

Namens de 75.000 leden van wielersportbond NTFU, Troy Corsen

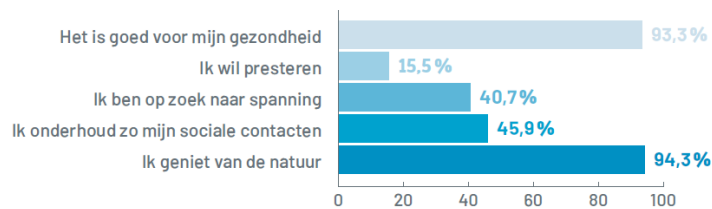
Bijlage A – Regulerend effect Mountainbikeroutes, Track Activating Landscapes in opdracht van de NTFU, februari 2023

Bron: Regulerend Effect Mountainbikeroutes, Track Activating Landscapes in opdracht van NTFU, februari 2023 (zie voor volledig rapport Bijlage A).

Bijlage B – NTFU Wielersportmonitor 2023

Redenen om te mountainbiken

Bron: Wielersportmonitor 2023 , NTFU / Onderzoeksbureau GFK
Bijlage C – Onderzoeken naar impact wandelaar en mountainbiker op natuur.

- 1) Ciuti, S., J.M. Northrup, T.B. Muhly, S. Simi, M. Musiani, J. Pitt, M.S. Boyle (2012). *Effects of humans on behaviour of wildlife exceed those of natural predators in a landscape of fear*. *PloS ONE* 7(11).
- 2) Taylor, A. R. and R. L. Knight (2003). *Wildlife Responses to Recreation and Associated Visitor Perceptions*. *Ecological Applications* 13 4: 12.
- 3) Papouchis, C. M., F. J. Singer, et al. (2001). *Responses of desert bighorn sheep to increased human recreation*. *Journal of Wildlife Management* 65 3: 573-582.
- 4) Gander, H. and P. Ingold (1997). *Reactions of Male Alpine Chamois Rupicapra r. rupicapra to Hikers, Joggers and Mountainbikers*. *Biological Conservation* 79: 3.
- 5) Spahr, R. (1990) *Factors Affecting The Distribution Of Bald Eagles And Effects Of Human Activity On Bald Eagles Wintering Along The Boise River, 1990*. Boise State University, Thesis.
- 6) Wisdom, M.J., H.K. Preisler, L.M. Naylor, R.G. Anthony, B.K. Johnson, M.M. Rowland (2018) *Elk responses to trail-based recreation on public forests*. *Forest Ecology and Management* 411 (2018) 223–233
- 7) Wisdom, M. J., H. K. Preisler, N. J. Cimon, B. K. Johnson (2004) *Effects of Off-Road Recreation on Mule Deer and Elk*. *Transactions of the North American Wildlife and Natural Resource Conference* 69
- 8) Reimoser, S. (2012) *influence of anthropogenic disturbances on activity, behavior and heart rate of roe deer (capreolus capreolus) and red deer (cervus elaphus), in context of their daily and yearly patterns*. *Deer: Habitat, Behavior and Conservation*. pp. 1-96,
- 9) George, S.L., K.R. Crooks (2006). *Recreation and large mammal activity in an urban nature reserve*. *Biological Conservation* 133, 107–117.
- 10) Reilly, M.L. (2015) *Effects of non-motorized recreation on mid-size and large mammals in the San Francisco Bay area*, Northern Arizona University
- 11) Naidoo, R., A.C. Burton (2020) *Relative effects of recreational activities on a temperate terrestrial wildlife assemblage*, *Conservation Science and Practice* (<https://doi.org/10.1111/csp2.271>)
- 12) Coppes, J., J. Ehrlicher, D. Thiel, R. Suchant, V. Braunisch, . 2017. *Outdoor recreation causes effective habitat reduction in capercaillie Tetrao urogallus: a major threat for geographically restricted Populations*. *Journal of Avian Biology* 48: 1583–1594, doi: 10.1111/jav.01239
- 13) McLeod, E.M., P-J Guay, A.J. Taysom, R.W. Robinson, W.A. Weston. 2013. *Buses, Cars, Bicycles and Walkers - The Influence of the Type of Human Transport on the Flight Responses of Waterbirds*, *PLoS ONE* 8 (12)
- 14) Herrero, J., S. Herrero (2000) *Management Options for the Moraine Lake Highline Trail: Grizzly Bears and Cyclists*, prepared for Parks Canada. BIOS Environmental Research Ltd. Calgary, Alberta, Canada. 31 pp.